

sospitati.— 66, 67. Primum miraculum a S. Bernardo factum narrat Guillelmus lib. 1. cap. 9, num. 43. Josbertum scilicet in extremis positum, et extra sensus, fecit libere loquentem. Confitetur homo sua peccata, ceterisque bene dispositis juxta sancti Patris consilium, duobus aut tribus diebus post moritur.

Absens periculose quemdam ægrotantem sanat, dicens ejusdem uxori: « Vade, sanum invenies virum tuum. » Illa vero sic invenit. Cap. 6, n. 27.

Avunculum Galdricum a febris subito sanat. Cap. 40, num. 46.

Ipsam Guillelmum libri auctorem, eo quod sancto Patri in comedenda carne non obediret, reincidentem, et usque ad mortem afflictum, jam aquiescentem comedere, subito sanat. Cap. 12, num. 60.

Mulierem a caduco morbo sanat. Cap. 14, num. 67.

Episcopus Mediolanensis discum, ex quo sanctus Pater comederat, afferri jubet: jubetque infundi aquam, et panis exiguas buccellas apponi. Comedit et bibit, et absque ulla dilatione a februm vehementi ardore convalescit, lib. 11, cap. 3, n. 19.

Nobilis quidam de medicorum auxilio desperans, bibit de lavaero manuum ejus, et convalescit, cap. 7, num. 46.

Sacerdos desperabiliter ægrotans, et ad extrema devenisse visus, per tunicam S. Bernardi subito sanatur, lib. 11, cap. 1, n. 2.

Fratrem Robertum Clarevallensem positum in extremis absens sanat, n. 4.

Militem quoque in via, ut quocumque modo deportaretur ad virum sanctum, n. 5.

68. Miles ad primum gustum panis ab eo benedicti, plenam recipit sospitatem a febre quartana, qua graviter laboraverat mensibus fere octodecim, usque ad phrenesim, cap. 4, n. 24.

Ibidem num. 23, indicat auctor multitudinem febricitantium curatam, et inter alios clericum quemdam gravissima febris correptum, in pœnam, quod subsannans finem populi blasphemasset, sed compunctum sanavit S. Bernardus.

Juvenis quidam correptus febris, epistolam susceptam a S. Patre collo suo appendens sanatur protinus, cap. 7, n. 40.

Mulierem ab annis octo pessima ægritudine laborantem, vehementi tremore et validis motibus universa pariter membra concutientem sanat, lib. 11, cap. 1, n. 5.

Morti proximum manus impositione facit subito ambulare, lib. 11, cap. 13, n. 44.

Item puerum a multis diebus ne unum quidem passum potentem ambulare, ibidem.

Item mulierem viribus corporis adeo destitutam, ut nec ambulare, nec stare posset, cap. 14, n. 50.

In eodem lib. 11, alius a febris sanatus narratur, num. 3, epist. Gaufridi, post. lib. 11.

Virum nobilem gravissima infirmitate laborantem curat, ibid.

A Item ibidem, virum pauperem longa infirmitate viribus fractum.

Item canonicum regularem semivivum curat ibid., num. 7.

Item ibidem, puerum morbo incognito laborantem, et post benedictionem lapidem evomentem, ibid.

Fratrem suum Girardum, ipso teste, sanat a morbo, serm. 26, n. ult. in Cant.

69. Multos alios a variis morbis ab ipso sanatos, præter dictos viginti tres, manifestum est ex cap. 3, num. 15, lib. 11, ubi dicitur « maxima ei in curationibus ægritudinum gratia » fuisse « febricitantibus, inquit idem auctor n. 18, multis manus imponens, et aquam benedictam porrigens ad bibendum, sanitatem obtinuit » et diversa loca perlustrans benefaciebat iis, qui infirmabantur . . . curando febricitantes, lib. 11, cap. 6, num. 18, narrat, ingentem multitudinem languentium, gustato pane ab eo benedicto convalescere, omnes, qui gustaverunt juxta promissionem a S. Patre factam. Manifestum est ergo, paucos, respectu eorum, quos a variis morbis curavit, ab auctoribus in particulari adnotatos, quod et confirmabitur ex art. 3 sequenti.

B 70. Reverendissimum Humbertum, Igniacensis postea cœnobii ædificatorem, et primum Patrem, in Claravalle ab acri morbo epilepsie sanat, lib. 1, cap. 10, num. 48.

Item mulierem præ hoc morbo impotentem ad loquendum, manus impositione, lib. 11, cap. 14, num. 47.

Item monachum quemdam, sed pro parte; ita ut casum præsentiret ad elisionem præcavendam, eo quod sic magis salutis animæ ejus expedire cognovisset, lib. 11, cap. 8.

Absens sanat paralyticum, Albertum nomine, in Hispania, lib. 11, cap. 6, n. 35.

Item mulierem paralyticam, tangens eam sub suo palliolo, lib. 11, n. 6.

Lib. 11, memorat duodecim alios a paralyti sanatos: ex quibus, ni fallor, sunt decem, quos lib. 11, cap. 5, et 7 memorat.

71. Virum hydropicum cingulo suo accingens sanat, lib. 11, cap. 7, n. 37.

D Anselmum episc. Havenbergensium, in fronte et faucibus gravissime patientem, ita ut vix aliquid gustare posset, aut loqui, sanat, lib. 11, cap. 5, n. 19.

Exanimem, et diu sine sensu jacentem, ac quod detraxisset miraculis S. Patris, sanat, ibidem n. 20.

Puerum incessanter flentem osculo sanat, lib. 1, cap. 11, n. 23.

Petrum, Asturicensem episc. in Hispania, pileo suo ipsi transmissio et impositio, sanat a dolore capitis, lib. 11, cap. 6, n. 36.

Alterum a dolore capitis sanatum memorat, lib. 11, n. 20.

Alterum a dolore capitis sanatum memorat, lib. 11, n. 20.

Alterum a dolore capitis sanatum memorat, lib. 11, n. 20.

Alterum a dolore capitis sanatum memorat, lib. 11, n. 20.

Alterum a dolore capitis sanatum memorat, lib. 11, n. 20.

Alterum a dolore capitis sanatum memorat, lib. 11, n. 20.

In capite saucium curat lib. 11, cap. 4, n. 4. Unum a tremore capitis sanat. lib. 11.

72 Veniamus ad cæcos, surdos, claudos, mancos etc. Transeo modum curationis, nisi circumstantia occurrat notabilis, contentus etiam solum lib. 11, sine cap. et n. citare, quia neglexi ea notare, eo quod non judicarem esse opus.

Puellam lucis impatientem sanat, lib. 11, cap. 3, num. ult.

Illuminat puerum cæcum in testimonium quod expeditionem in Orientem, Deo inspirante, prædicaverat, lib. 11, cap. 4, n. 29.

Puerum in uno oculo cæcum sanat, lib. 11, cap. 1, n. 6.

Alterum ibidem utroque oculo orbatum ex utero matris, n. 7.

Omitto multos alios, quos idem lib. 11, illuminatos memorat; cum lib. 11, eosdem videatur memorare.

Lib. 11, cæcum et cæcam illuminatos memorat.

Lib. 11, memorat illuminatos centum octoginta quatuor, ex quibus pro majori parte utroque oculo cæcos, quosdam uno, multos ex utero matris invenies.

Lib. 11, cap. 18, memorat unum illuminatum osculando terram, et eadem oculos confricando, quam audierat S. Patrem tetigisse transeundo. Itaque habes centum nonaginta unum in particulari cæcos illuminatos.

73. Surdos auditum percepisse octoginta sex memorat, lib. 11.

Mutos triginta et unum loquelam recepisse memorat, idem, lib. 11.

De uno vero mentionem facit lib. 11, cap. 21.

Lib. 11, cap. 9, num. 44, puerum ab utero matris habentem manum aridam, et brachium tortum, sanatum memorat.

Lib. 11, cap. 3, n. 18, memorat aridas manus, et membra paralyti dissoluta incolumitati restituta, et inter alia manum adolescentis aridam et retortam ac brachium.

Lib. 11, cap. 4, n. 29, memorat pueros mancos duos curatos: quos vero in sequentibus memorat mancos curatos, memorat etiam lib. 11, memorat autem hic mancos et habentes manus aridas curatos quinquaginta septem. Plures alios a simili infirmitate sanatos indicat cap. 9, n. 32. Habentes brachia arida, seu impotentia ad motum, curat tres, lib. 11.

74. A fistula pedis sanat juvenem, lib. 1, cap. 9, num. ult. Hunc spectant claudi, qui gressum per virum sanctum acceperunt.

Lib. 1, cap. 2, num. 54, memorat unum.

Lib. 11, cap. 4, num. 28 et 29, memorat duos quos in sequentibus memorat, citat etiam, lib. 11.

Lib. 11, num. 7, memorat etiam duos.

Lib. 11, memorat centum quinquaginta septem claudos erectos, ex quibus pauci curvi fuerunt.

A Ibidem cap. 11, num. 54, gradus genibus et manibus curatur.

Lib. 11, memorat undecim contractos, et omnino impotentes curatos, lib. 11, cap. 19, unam.

Caput erigere non valentes memorat, lib. 11, curatos 5.

75. Puerum fatuum et mentis inopem, claudum quoque surdum et mutum sanat, lib. 11, cap. 8, num. 44.

Lib. 11, fatuos duos menti restitutos memorat.

Henricum virum magnum et potentem in domo et familia ducis Bavarorum, magna ex parte phreneticum, et aliis incommodis laborantem desperabiliter, sanat, lib. 11, cap. 7, num. 37.

Item phreneticam idem, lib. 11, cap. 4, sanatam commemorat.

Item alteram ibidem, cap. 6.

Lib. 11, etiam phreneticum sanatum memorat.

Absens corpore, sed præsens spiritu, submergendum salvat.

SECTIO II. *Mortui ad vitam revocati; mors dilata: impetrata proles; parturientes adjutæ; imperium in demones, bestias, et elementa; alia stupenda miracula; conversiones; pœnæ obstinatis inflicte; reconciliationes; prodigia S. thaumaturgi innumerabilia.*

— 76. Mortuos resuscitavit tres: unum memorat lib. 11, cap. 19, idque mortuum subito in pœnam blasphemie adversus S. Patrem. Alterum resuscitatum memorat, lib. 11, vitæ ejus a Joanne, eremita, editus: tertium, mulierem scilicet resuscitatum memorat Barnabas de Montalbo, Hist. Cisterc. lib. 11, cap. 63. Vide cap. 30 Medullæ Vitæ S. Bernardi.

In agone positum revocat, et quasi retrahit commentem, nec insalutatum abire permittit, lib. 11, cap. 2, num. 8.

Quidam moribundus ex mandato S. Patris mortem differt ad magis opportunum tempus, lib. 11, cap. 9.

Reginæ Gallie sterili partum prædicat et impetrat, lib. 11, cap. 3, num. 18.

Mathildis Anglorum regina invocat absentem, et partum edit desperatum, ipsa pariter desperata, lib. 11, cap. 1, num. 6.

Mulierem anno integro gravidam mirabiliter facit parere, cap. 4, num. 22.

D Alteram ibidem periclitatam in partu, aqua benedicta potata liberat.

77. Nunc dicendum de virtute miraculosa, quam habuit in demones, lib. 11, cap. 3.

« In demonibus eliminandis, ait Arnaldus lib. 11, cap. 3, num. 15, frequentior operatio erat. » Item.

« Maxime oppressos a diabolo diligentiori studio purgabatur, » cap. 4, num. 24.

Inter alios, de quibus particulariter fit mentio, lib. 11, memorat demoniacum, surdum, cæcum, et mutum curatum, cap. 14, num. 67.

Lib. 11, cap. 2, num. 10, mulierem: num. 11, puellam: cap. 3, num. 13, mulierem; num. 17, puerum; et mulierem; in fine num. 20; cap. 4,

rursus mulierem, num. scilicet 21 et 22, num. 23, virum, num. 24, mulierem ac dæmoniacos liberatos memorat.

Lib. iv, cap. 1, num. 7, memorat dæmoniacum curatum per stolam qua S. Pater in missa usus fuerat. Alterum, lib. vi.

Monachum a diabolo agitatum ad instar dæmoniacy liberat, lib. ii, num. 7.

Feminam ab incubo dæmone mirabiliter liberatam memorat, lib. ii, cap. 6, num. 34 et 35.

A maleficiis virum liberat, lib. i, cap. 10, in fine.

His adde, quod narrat lib. ii, exordii ordinis Cisterciensis, cap. 7, item traditio. Vocatus S. Pater ab Innocentio II. Romam, in fine schismatis dæmonem, cujus insidiis rotam curru vectus fregerat, ejusdem rotæ fractioni miraculo substituit.

78. Sequuntur quædam miracula, ad gratiam sanitatum non pertinentia, ex quibus constabit, Bernardum et elementis, sed bestiis, etc., per miraculum imperasse.

Pluvium procurat miraculose nondum religiosus, lib. i, cap. 3, num. 14.

Miraculose vires obtinet ad laborandum, cap. 4, num. 14.

Subvenit penuriæ suorum per miraculum, cap. 6, num. 27.

Annonam multiplicat, cap. 10, num. 49.

Epistolam scribit in imbre sine imbre, cap. 11, num. 50.

Indignus non potest deglutire eucharistiam, orante S. Patre, qui eum indignum noverat: sed confessus ipsi, sine difficultate deglutivit, num. 51.

A multitudine muscarum oratorium purgat, eas excommunicando (improprie scilicet, juxta alib. dicta), num. 52.

Equum indomitum ante suos pedes facit stare, cap. 13, in fine.

Donum lacrymarum subito impetrat cuidam Nicolao, cap. 14 num. 68.

Gaufrido de Perona nimia tristitia afflicto impetrat subito spirituales consolationes, lib. iv, cap. 3, num. 16.

Victoriam impetrat duci Ranulpho, lib. ii, cap. 7, num. 44.

Item duci Theobaldo, ibidem in fine lib. ii.

Item Portugallensibus contra Saracenos. Ita habet Medulla Vitæ ejus.

Dentem ex capite B. Cæsarii miraculose extrahit, lib. iv, cap. 1, num. 1.

79. Cum lues grassaretur in animalia bruta, benedixi sal, et apponi ipsis jussit, et protinus lues cessavit. Quod in aliis, ait, quoque monasteriis viderimus et cognovimus, etc., cap. 4, num. 28.

Aliquoties fugientem, et, ut videbatur, protinus capiendum vel lepusculum a canibus, vel aviculam ad accipitribus, signo crucis edito, mirabiliter liberavit; dicebatque sequentibus, frustra sese conari,

(8) Vide comment. præv. num. 111.

A nec ullatenus, se præsentem, ejusmodi exercere posse rapinam: nempe abhorrebat ab ea vir mansuetus, lib. iii, cap. 7, num. 27.

Aquam mutat in vinum, lib. vi, cap. 17.

Candelam sine igne miraculose accendit; num. ii, epistolæ in fine lib. vi.

Rigor et inflexibilitas æris, teneritudini digiti ejus cedit, lib. vii, cap. 27.

Benedictio ejus panem ab omni corruptione multis annis vindicat, quod et ipse Eskilo Danorum archiepiscopus minus confidenti promittit, lib. iv, cap. 4, num. 24 et 25.

80. Sequuntur quædam conversiones non sine miraculo factæ. Cæteræ, teste etiam Alexandro II, in bulla canonizationis S. Patris, sunt innumerabiles.

Non dubito quin miraculosa fuerit conversio illorum amplius quam triginta sociorum, cum quibus Cistercium est ingressus, certe aliquorum, lib. i, cap. 3.

Huic adde conversionem suæ sororis, cap. 6, num. 30.

Nobilium cohortem militum per potum benedictum convertit, facitque omnes monachos, cap. 11, num. 53.

Ducissam Lotharingæ convertit. Viderat illa in somnis Bernardum serpentes septem horribiles de utero suo manibus propriis extrahentem, etc., cap. 14, num. 68.

Convertit miro modo Guillelmum Aquitanie ducem, postea sancte mortuum, lib. ii, cap. 6, num. 38. Item Petrum, Pisanum, cap. 7, num. 45 et 46. Victorem antipapam, num. 47.

Item venerabilem quemdam clericum Mascelinum, lib. iv, cap. 3, num. 14.

Item Henricum Germanum regis Gallie, lib. iv, cap. 3, num. 15.

81. Item Andream quemdam miro modo præ cæteris jam dictis contra nitentem, ibid.

Item Gaufridum de Perona cum variis aliis, num. 16. Item illius patrem, virum nobilem et potentem num. 17.

Item nobilem virum Henricum de Salinis, cap. 8 num. 49.

D Clericos obstinatissimos convertit, num. 3, epist. post lib. vi.

Item populum Albigensem obstinatissimum in hæresi Henriciana, ibid., num. 10.

Item monachum dubium circa veritatem Eucharistiæ, in sua fide jubet communicare, et convertit, lib. vii, cap. 6 (8).

Varios clericos Parisienses ad religionem convertit, cap. 13.

Latronem a crucis supplicio liberat, et sanctum facit, cap. 15.

Blasphemum suum a morte suscitatum convertit, cap. 19.

82. Alexandrum canonicum et doctorem Colonien-

sem per piscem ipsi oblatum, et prius benedictum, A religiosum facit, cap. 20.

Sacerdotem concubinarium et monachum apostatam convertit, cap. 21 (9).

Item monachum tertio apostatantem, cap. 25.

Hæc breviter de conversis a S. Patre, quorum conversio non tam exemplum, quam miraculum venit reputandum, ut videre est suis locis: unde merito Gerson, doctor et cancell. Parisiensis: « Inter miracula, ait, serm. de S. Bern., præcipua ego illa deputo, quæ egit in conversione illorum, qui etiam converti toto nisu fugiebant. » Sed tales pro maxima parte jam allati erant.

83. Constat et nonnullos viro sancto obstinate resistentes divinitus fuisse punitos. Inter alios Ramnolphum quemdam Doratensem abbatem, lib. ii, B cap. 6, num. 33.

Varios a dæmone possessos, num. 36.

Petrum Leonis antipapam, cap. 7, num. 47.

Hujus fautorem, Gerardum Engolismensem, cap. 6, num. 39.

Gaufridum comitem Andegavensium, lib. iv, cap. 3, num. 13.

Girardum quemdam clericum, lib. iv, cap. 4, num. 23.

Item Thomam de Beverla, quem ipse S. Pater testatur, subita et horrenda morte præreptum, epist. 108, num. 3.

Transeo reconciliationes varias, ab eo non sine miraculo factas inter privatos et publicos, inter reges et principes, inter civitates et civitates; inter C eos et Ecclesiam; inter episcopos et clerum: ita ut merito vocetur angelus pacis.

(9) Vide supra, numero 50.

DONATIONES PIÆ

TEMPORE S. BERNARDI CLARÆVALLENSIBUS FACTÆ.

Quæ numeralibus notis 1, 2, 4, 7, 9, 10, 11 prænotantur, nunc primum in lucem prædeunt. Has nobiscum perhumaniter communicavit D. RIBIERE DE JUBENVILLE, Scholæ chartarum alumnus.

I.

JOCERANNUS IMMUNITATEM DECIMARUM. (Cartulaire de Clairvaux, *Grangia-Abbatie*. IV^a. — Anno 1121.)

In nomine summe et individue Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sancti, Ego Jocerannus, Lingonensis ecclesie nutu Dei episcopus; cum in ejusdem matris basilice gremio una cum Archidiaconis nostris et multis aliis religiosis personis, presente etiam Domino et patre nostro Lugdunensium Primate Humbaldo, cum suorum comitatu reverentissimo, de statu et ordinatione ejusdem ecclesie unanimiter tractarem, venit ante nostre presentie optutus domnus Bernardus, monasterii Clarevallis,

84. Numera nunc miracula in particulari recensita, et invenies sexcenta septuaginta sex. Verum hæc esse pauca respectu eorum, quæ in particulari non sunt recensita, modo ex dictis constat et confirmabitur articulo sequenti, in quo R. D. Pastor, antea laudatus, ostendit miracula S. Bernardi esse innumerabilia. Manricus autem ad annum Christi 1183, cap. 4, hæc scribit in rem nostram, oblata sibi opportunitate agendi de libro *Miraculorum invento a Petro Monoculo abbate, de qua re exstat narratio Herberti superius in principio libri sexti, et quam allegatus Manricus ex eodem auctore etiam recitat*:

85. « Invenio, inquit, num. 5, notatione dignum circa hunc librum, id quod Ignatius Firminus Fiteriensis observatum reliquit, postquam cum aliis quinque contulisset, et cum Joanne Eremita, simulque cum Exordio atque Cæsario, quibus ex parte argumentum haud dissimile, ultra patrata quasi catervatim, et in confuso velut cum cunctis gustaturis panem, cui benedixit (et erat panum ingens multitudo) repromisit salutem, ex singularibus atque specialioribus, centum et septuaginta supra mille miracula referri, quæ Sanctus fecerit. Verba ejus, quæ sunt apud Manricum, ita sonant: « Nam cæcos a nativitate inveni illuminatos 221; mutos locutos, et surdos auditui redditos 180; claudos gressui donatos 126; mancos; et debiles viribus et manibus 184; contractos libero suorum membrorum usui 125; amentes 11; demum tres mortuos luci et vitæ redditos, et sexaginta sanatos ab aliis morbis. »